

Adrian Păunescu

...cultural național prin „liberarea pentru noi”, recurs oră va rămâne totodată răstăpădă și păstrarea acestuia.

Mihai Zădărniciu
Jurnalul Național

LITERA

ADRIAN PĂUNESCU

IUBIȚI-VĂ PE TUNURI

Prefață de acad. Mihai Cimpoiu

JURNALUL
NATIONAL

București,
2014

abandoneze blazării absolute. Stilistic, principalul caracter particularizant al structurilor de tip modern rămâne violența. Știind să vehiculeze și suavități (câteva dintre sonetele de dragoste au o fluiditate aproape simbolistă), predicatorul „iubirii pe tunuri” preferă discursul impetuos, formularea brutală, caustică, cuvântul strident, expresia flagelantă, imaginea scandaloașă. Niciun poet român, de la Aron Cotruș încoace, nu îl întrece, și nici măcar nu îl egalează în obținerea de efecte literare prin manipularea doar vag prelucrată a vorbirii cotidiene aspre, a injuriei plastice la modul elementar, a expresiei pamfletare. E dificil a disocia în fiecare propoziție constituenții cu tentă expresionistă, modernistă în general, de cei pur romantici, însă percutanța vocabulelor, insolitul alăturărilor, modul provocator al construcțiilor frastice și imagistice dau multor versuri un aspect incontestabil modern. Adeseori instrumentul vorbirii poetice e paradoxul. Fie că semnalează situații paradoxale, fie că enunță paradoxal, poetul obține efecte vrednice de literatura absurdului. [...] Cu paradox sau fără, expresia-șoc contrariază sensibilitățile atașate figurilor de tip tradițional: poetul își „ia capul în pumni/ ca pe o cloșcă cu puii de aur/ recuperată”, „se învârtă ca un cal prima oară chemat pentru ham”; „în cocoși se coace sămânța zorilor de zi”, „mașinile aleargă-n lume ca mere putrede pe-un deal”, toamna vine „ca o epilepsie”, „ca un accent peste căderea Romii”; la vederea ochiului iubitei, adoratul se ferește, ca și cum ar vedea „gura unei puști”, pământul e un „ou din cuibul lui Dumnezeu”. Activ intermitent în interiorul macro- și microstructurilor poeziei lui Adrian Păunescu, spiritul modern determină în câteva rânduri și apariția unor elemente de natură ludică, asemănătoare celor atât de frecvente la Nichita Stănescu. Prin repetiții, spre exemplu, se obțin jocuri de cuvinte aproape dadaiste: „Calul călare pe cal,/ calul călare pe calul călare,/ calul călare pe calul călare pe cal,/ calul călare pe calul călare pe calul călare” (*Calul călare*). Altundeva apar aliterații: „Murmure despre muri murinzi de mură” (*Muri de mură*), iar un poem, ecou al sonetului *Les Voyelles* al lui Rimbaud, aduce ninsoare cu vocale: „Și ninge vocale, găteți disperate,/ Un vânt de vocale în codri mai bate,/ Din A și din E și din I se fac toate,/ Din O și din U și din I pe-nnoptate,/ Din A se fac și de ninsori deșelate” (*Ningere de vocale*). [...] Modernismele și ultramodernismele de această speță nu sunt însă decât momente de relaxare și amuzament într-o activitate poetică impulsionată de un patos romantic eruptiv, înscris în sensibilitatea modernă îndeosebi prin adoptarea unor unelte expresioniste.

DUMITRU Micu, *PĂUNESCU, Adrian*, în *Dicționarul literaturii române*, vol. al II-lea, Univers Enciclopedic Gold, București, 2012, pp. 231–233

CUPRINS

Cronologie	7
O poezie a preaplinului sufletesc (prefață de acad. Mihai Cimpoi)	19
IUBIȚI-VĂ PE TUNURI	
Iubiți-vă pe tunuri	25
Heraldul cu ochi albastru	33
Cântec de drum pentru E.	34
Floare de cenușă	35
Cuplu etern	36
Ziduri pe zăpadă	37
Dulcele și amarul	38
Clipa de rău	39
Acarii	40
Veac de tăcere	42
Mere și rouă	44
Mi-e bine, mi-e jale	45
A tine, a mine	46
După catastrofă	47
Ciobănaș cu trei sute de oi	48
Călătorie pe ape	49
Romanță în trestie	51
Te-am și uitat	53
Singur, cu hainele tale	54
Nuferii	55
Pastel de toamnă	56
Alb-negru	57
Dacă da, dacă nu	59
Implacabil	60
Elena	61
Dumnezeul salvării	62

13 iunie 1978	66
Ploaia și moartea oamenilor și cărți	67
Moartea prin miresme	68
Adâncime	69
Vis și vameși	70
Să-mi scrii	71
Execuții de primăvară	73
Mă-nec în somn	74
Iubirea noastră imposibilă	75
Dristor	77
Neglorioasa înflorire	78
Prânz de gală	79
Corn de tristă vânatoare	80
Pedeapsa capitală	81
Dulcea răpire	82
Copilul	83
În apărarea Ioanei	84
Să vânăm lumina lunii	86
A mea	87
Rugăciuni pentru Elena	88
Paharul cu apă	90
Gerunziul	92
Romanța de cenușă	94
Jurământ de dragoste și gelozie	95
Treptele	98
Fosta iubire	99
Romanța florilor	101
Clăile de fân	103
Un gând de iarnă	104
Vivandă	105
Adio	107
Casa de brumă	109
Frunza de anul trecut	111
Muri de mură	112
Rezumăm	
Fals indemn pentru un sentimental	113
Am venit, Ceahlăule, la tine	114
Suta de lei	117
Vânătoreea de fiare	118
Remember	121
Ruina	123
Păsărea cu glonț	124

Soare bolnav	125
Vine o vreme	126
Contra ghețarului	127
Lumea șpalt	129
Repetă antidogmatică	131
Tristețea zimbriilor	132
Câlți	137
Câini și javre	138
Convorbiri relative	140
Noi suntem cum putem	141
Filosof fără paradoxuri	142
Izolări	143
Pastel vinovat	144
Inutilul compromis	145
Divorț	146
Caii împiedicați	147
Spuneți-mi!	149
Roluri	151
Ard vasele	152
Amnistie, uitare	153
Va fi	154
Rezumate	155
Balul marelui dezastru	158
Noapte noroasă pe pădure	159
Apele, apele	160
Reflexele inverse	161
Bunavestire pe gheață	162
Vraiște	163
Cântec de război	164
Mobila	166
Ar trebui o jertfă	167
Muntelui	168
Tată	169
Lava	170
Moment de sculptură	171
Circuit	172
Baconsky	173
Să-mi dați un semn	174
Lied la defectele nopții	175
Fără întrebări	177
Poziția de dreptți	178
Drama unui sculptor	179

Moartea măgarului	181
Detalii	182
Primăvara ca amăgire	183
De-a racul	184
Scris în piatră	186
Nevoia de artă	187
Câine șchiop	188
Stângaciul scris de mână	189
Saltimbancii	190
Merișoare	191
Picnic	192
Poetul epic	193
Zadarnica ninsoare	194
Căderea unei biblioteci	195
Lumea ca teatru	197
Vreme de furtună	198
Manual de flecăreală metafizică	199
Zidarilor pământului	205
Acatist	206
Viața în lift	208
Fluturile din cuvinte	210
Viitor în trecut	211
Bătrâna călărire	212
Spânzurațiile din paradis	213
Iepuri	214
Nunta în stup	215
Ardem de vii	216
Om de hârtie	217
Bizar	218
Nesigur	219
Uvertură la greva gravidelor	221
Ordin de zi	223
Războaiele minții	224
Mormânt public	226
Monedă și zori	228
Libertatea apatică	229
Placa de patefon	231
Arhiblândețea	232
Sonet rănit	233
Halucinație cu munți	234
Urâtul țipăt	235
Șirurile	237

Penultimul prăpăd	238
Regula jocului	240
Un vis	241
Dacă tot ai deschis vorba despre pesimism	243
Heraldul tragediei	246
Comedia erorilor	247
Plouă pe plăgi	251
Vocale de sacrificiu	252
Moara de iluzii	253
Măicuța bătrână	254
Buna, gramatica noastră tragedie	255
Ca o vârstă vara	256
Muții	257
Coroana de lacrimi	258
Pustiul	260
Fața de dincolo	261
Luptă corp la corp	262
Dumnezeu, lângă noi	263
Cavalerul Nimenea	264
Liedul dialecticii	266
Importante schimbări	267
Rumoarea	270
Suportabil	271
Noi, baciul și rabinul	272
Tribunal de taină	274
Faguri de gri	275
Foc la tabloul de comandă	277
Electricitatea	278
Viața	279
Încorporarea în candelă	280
Adio de toamnă	281
Primăvara oarbă	284
Rechizitoriu	285
Întoarcere în natură	286
Vedere de pe malul stâng	287
Noi și întunericul	288
Comicii	289
Tăierea porcului	290
Masă la himeră	295
Tribunalul intim	296
Plâns adevărat	297
Căderea în temeiuri	298

Cântecul talgerelor	300
Crăinic planetar.....	301
Multă comedie.....	303
La închiderea ediției	
Odă în metru modern.....	304
Curți de Argeș.....	307
Zaharia Stancu.....	308
Destin de cereale	309
Felinarele.....	310
Salutări din Atlantida.....	312
Alt zoriș de ziuă.....	314
Roata.....	316
Jurnal de călătorie.....	318
Copaci în pădure.....	319
Tudor.....	320
Duhul lui Iancu	321
Prăpăd.....	323
Făt-Frumos	324
Oda bucuriei	326
Relicvă latină.....	328
Poarta cerului.....	329
Chirurgul rob rănilor	332
Scrisoare de An Nou.....	333
Iertările	334
La vânătoare	336
Vegetația redutelor.....	340
Amenajez tranșei.....	344
Boncăluit	346
Plantații astrale	348
Expoziție de motive	349
Sihastru	351
O singură Putnă.....	352
Denigratorilor mei.....	353
Oameni de zăpadă.....	354
Casa din carte.....	356
Oul la Academia de arte frumoase	357
Eu, diversiunea.....	359
Referințe critice	361

Colecția „Biblioteca pentru toți“:

- 1-3. Marin Preda – *Cel mai iubit dintre pământeni* (vol. I-III)
4. Mircea Eliade – *Maitreyi*
5. Cella Serghi – *Pânza de păianjen*
6. Ionel Teodoreanu – *Lorelei*
7. Mateiu I. Caragiale – *Craii de Curtea-Veche*
8. Fănuș Neagu – *Îngerul a strigat*
9. Marin Sorescu – *Trei dinți din față*
10. Liviu Rebreanu – *Adam și Eva*
11. Gib I. Mihăescu – *Rusoaica*
12. Marin Preda – *Delirul*
13. Mircea Eliade – *Nuntă în cer*
14. Mihail Drumeș – *Elevul Dima dintr-a șaptea*
15. Camil Petrescu – *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*
16. Nichita Stănescu – *Necuvintele*
17. Cella Serghi – *Cartea Mironei*
18. Duiliu Zamfirescu – *Viața la țară. Tănase Scatiu. În război*
19. Grigore Băjenaru – *Çișmigiul & Comp. Bună dimineața, băieți!*
20. G.M.-Zamfirescu – *Maidanul cu dragoste*
21. Petru Popescu – *Prins*
- 22-23. Radu Tudoran – *Toate pânzele sus!* (vol. I-II)
24. Mircea Eliade – *Romanul adolescentului miop*
25. Mihail Drumeș – *Scrisoare de dragoste*
26. G. Ibrăileanu – *Adela*
27. Ion Minulescu – *Romanțe pentru mai târziu*
28. Gib I. Mihăescu – *Donna Alba*
29. Octavian Paler – *Viața pe un peron*
30. G. Bacovia – *Plumb*
- 31-32. Marin Preda – *Moromeții* (vol. I-II)
- 33-35. Petru Dumitriu – *Cronică de familie* (vol. I-III)
36. Nicolae Filimon – *Ciocoi vechi și noi*
37. Cezar Petrescu – *Calea Victoriei*
38. Nicolae Labiș – *Moartea câprioarei*
39. Ion Creangă – *Amintiri din copilărie. Povești. Povestiri*
- 40-42. Ionel Teodoreanu – *La Medeleni* (vol. I-III)
43. Anton Holban – *O moarte care nu dovedește nimic.*
Ioana. Jocurile Daniei
44. M. Eminescu – *Poezii*

IUBIȚI-VĂ PE TUNURI

Mă voi feri ca de foc de pericolul
Ca dragostea să devină
Obiect al meditației,
Al speculației,
Al filosofiei.

Ferească Dumnezeu
De acea dragoste retorică,
În stare să ucidă
Numai eroii
Pe scenele de scândură uscată.
Alt fel de dragoste am trăit eu
În zilele și-n nopțile vieții mele.
Am fost devorat,
De patimi reale,
Și niciun regizor
Nu mi-a putut iscăli pieptul
Cu biata lui cerneală roșie,
De care s-au învrednicit toți actorii.

Eu însumi am ceva teatral
În ființa mea.
Dar eu nu sunt actorul,
Eu nu sunt regizorul,
Eu sunt autorul
Tragediei pe care o joacă atâția.

Adolescenți și adolescente
Se vor regăsi teatral
În poemele mele de dragoste

Pe care le restitui lumii
Ca pe-o boală de care voiesc să mă lepăd
Și nu pot.

Căci nicio boală nu devine
Mai mică în tine
Dacă se molipsesc și alții de ea;
O, dragostea mea devastatoare,
Câți tineri își vor face iluzia
Că-i poți salva când te vor citi
În cuvintele mele.

Nu există propriu-zis experiență umană,
Nimic nu e valabil decât o singură dată,
Ca o seringă în vremea modernă.
Totul se aruncă după folosință,
Inclusiv dragostea unui poet
Citită în cărțile lui.

Nici Biblia nu folosește,
Nici Biblia n-are un conținut exemplar,
Experiența din Cântarea Cântărilor
Se pierde ca un proces-verbal de ședință,
Nu e nimic de făcut,
Nu e nimic de ales
Din toate acele cuvinte,
Decât plăcerea estetică.

Eu sunt autorul tragediei,
Eu declam împreună cu actorii,
Eu fac fibrilație la inimă, ca și regizorii,
Eu aplaud și huidui împreună cu spectatorii,
Eu mă spânzur împreună cu administratorul teatrului
În acest final de veac
În care dragostea
A ajuns atât de greu vandabilă.

Se joacă, dragii mei,
Tragedia dragostei
În fața scaunelor goale.
Murim și nimeni nu se uită la noi,
Actorii turbează pe scândura goală
Și poate că de-atâta singurătate
În sălile în care joacă
Ei încep să ia în serios
Rolurile din tragedia dragostei.

N-a fost chip să scap de aceste cuvinte,
A trebuit să vi le spun
Gelos pe Shakespeare,
Care a avut răbdarea
Să-și omoare toți eroii,
Știind
Că va fi absolvit de marea lui vină
Pentru că, între timp, oricum,
Toți aveau să moară,
De moarte firească.

Dar eu sunt poet liric,
Eu încă n-am deprins învățul
De-a pune la persoana a treia
Ceea ce devoră persoana întâia.
Și de-atâtea ori am simțit nevoia
Să mă salvez cu un plural al maiestății
Și n-am putut și unii dintre voi
Au numit, prostește,
Aceasta care mi s-a întâmplat,
Egoism.

Și nici nu am blestemata
Răceală de cuget
A șefului de cadre
Care iubește-n taină,
În vreme ce acționează

Cu dosare și referințe de tot felul
Impotriva tuturor iubirilor și a tuturor celor
Care iubesc.

Dragostea mea are un aspect
Aproape clasic,
În romantismul ei
Desuet și expresionist.
Iubesc
În numele tuturor umilințelor
Și al tuturor așa-ziselor fărâdelegi pedepsite.
De legi fără de lege.

Vai mie, autor de tragedii,
O s-ajung exemplar, o să se predea
Lecții de literatură universală
Pe textele mele,
Biată autopsie,
Vinovată și impudică autopsie,
Câți din voi, care vă veți supăra pe copiii voștri,
C-au luat note mici
La lecția „Poezia lui Adrian Păunescu”,
N-ați fi azi în stare
Să mă uciideți
Pentru poezia de dragoste
La care nu copiii voștri,
Ci voi ați putea rămâne repetenți.

Vă voi trece clasa,
Pe voi și pe femeile voastre,
În fața cărora îngenunchez
Pentru sfânta răbdare pe care o au cu noi
Și pentru misterul care ne leagă.
Vă voi trece clasa, vă voi trece veacul,
Veți supraviețui în poezia mea,
Și poate mai mult în poezia mea de dragoste,
Care nu e reglementată
Prin hotărâre a Consiliului de Miniștri.

O, bieții mei prieteni!
Scriu poezie de dragoste
Și știu că n-am nicio șansă
În timpul vieții mele.
Sunt făcut să par altceva,
Suport interdicția de a vă fi unul din semeni,
Teatral uneori,
Pentru că-n clădirea teatrului nostru
A ascuns armata
Toată muniția, toate drapelele.
Teatral uneori
Pentru că în orașul nostru
Nu mai e loc nicăieri altundeva de poeți
Întrucât primăria e plină de funcționari.

Teatral, teatral, într-adevăr,
Și rugându-vă,
Implorându-vă,
Ordonându-vă:
Pace și dragoste
Și dacă sunt pe lume și dragostea, și pacea
Va fi și Truda de-a le păstra.
Bucurați-vă că mai aveți
Poeți din acest os,
Păsări de această marcă,
Impulsuri în această direcție.
Bucurați-vă, bucurați-vă, plângând,
Că în vreme ce voi mă credeți surghiunit
În sintaxa unei singure orientări,
Să lucrez ca orbetele
Pentru înfățișarea voastră festivă,
Eu iubeam și scriam
Poezie de dragoste.

Iar pe voi, frații mei tineri,
Pe voi, care mă veți citi crezând

Că veți avea ceva de învățat
Din poezia mea de dragoste.

Vă rog, nu pariați prea mult
Pe această iluzie.

Nimic nu se învață de la nimeni

Până când nu înveți acel lucru

Din propria ta experiență.

Voi mă veți iubi

Abia după ce

Veți ajunge-n situația mea.

Poezia mea nu e de dragoste, ea e dragoste,

Poezia mea de dragoste nu e inițiere,

În versurile mele nu veți găsi

Descrise somptuos

Pozițiile dragostei

Ca-n manualele de pornografie indiană

Sau chiar daneză.

O, nu. Toată poezia mea de dragoste

E o imensă vatră de cenușă

La temelia unui rug

Ce arde încă.

Luați această carte-n mâini,

Această machetă a unui teatru tragic,

Iubirea e tragică

Pentru că iubirea e moarte,

Iubirea e tragică

Pentru că actorii o rostesc cu suflarea tăiată,

Măreață cum e

În scriitura pe care au învățat-o,

Dar abia așteaptă să coboare

După ce și-au îmbrăcat hainele de stradă

În fierbinte, urâta, dar pasionanta lor

Iubire de oameni.

În sală pe fiecare-l așteapt-o femeie,

Undeva, la balcon, o fată pură plânge,
Când iubitul ei, actor la Teatrul Municipal,
Se sărută pe scenă cu o actriță.

Vai, eterna contradicție

Dintre artă și viață!

Nu vă luați după spusele mele, ci după cele scrise

Citiți cartea mea

Când viața v-a obosit de-ajuns într-o zi,

Eu nu am pretenția să vă învăț nimic,

N-am decât orgoliul de-a mă alătura

Cu toată cenușa distrugerii mele

Cenușilor voastre,

Căci fiecare dintre voi

E un cuplu

De la care ar putea începe

Iarăși

Lumea.

Și când veți vedea

În fața ochilor voștri arzând de iubire

Tunurile veacului pregătindu-se să distrugă

Câmpiile și fabricile,

Oamenii și munții,

Păsările și peștii,

Bibliotecile și spitalele,

Mormintele și bisericile,

Nu pregețați, aruncați-vă hainele de pe voi,

Îmbrățișați-vă, sărutați-vă,

Și pentru că pământul e rece,

Iar tunurile care vor să-l distrugă sunt calde,

O, voi tineri ai planetei mele,

Convulsionată de-atâtea arme,

Sub ochii holbați ai armatelor,

Sfărâmând ochelarii grețoși ai generalilor,

Fără nicio rușine,

În numele singurei religii care ne unește,
Credința în continuitatea speciei umane,
Iubiți-vă,
Iubiți-vă pe tunuri!
Concediați tunarii
Și dezamorsați obuzele
Și dați-ne acest prim și netrecător
Semn al păcii universale.

Iubiți-vă,
Iubiți-vă pe tunuri!
Iubiți-vă până când le veți hodorogi,
Până le veți scoate din funcțiune,
Iubiți-vă aruncând din mâini
Tot ce vi se-ntâmplă s-aveți în mâini,
Actele voastre, banii voștri, oglinzile,
Chiar și această carte
Care nu are decât meritul
Că aparține unui om
Care în viața lui, deși n-a avut norocul
Să facă dragoste pe niciun tun,
Când n-a dormit și n-a scris,
A iubit
Cu disperarea condiției umane,
Cu lăcomia venitului de pe front,
Cu grija medicului
Și cu dăruirea muribundului.
Facă-se profeția mea,
Fie o dată pentru totdeauna a tinerilor
Iubirea pe tunuri!

HERALDUL CU OCHI ALBASTRU

Să cad, să mă ridic, să cad
pe-acoperișul care arde
aicea lângă halebarde
și sub care e iad.

Să revin să te văd,
să revin să-ți mai spun
că sunt îndrăgostit și sunt nebun
și că urmează prăpăd.

Pe partea mea urmează dezastru
pe partea ta, poate nuntă,
sunt heraldul cu ochi albastru
care moare pe măsură ce cântă.

Doamne, să cad, să revin, să cad
și să-mi miroasă cămașa a iad.